

Fra: Steinar Aanstad <steinar.aanstad@gmail.com>

Dato: 30. januar 2017 18:36:01 CET

Emne: Vigselsretten ut av kirken

Hei!

Jeg vil igjen fremme forslaget om å ta opp på kirkemøtet å vurdere om vi bør frasi oss vigselsretten for ekteskap i kirken. Jeg har sett på kirkerådets behandling i KR 28/16 og har følgende kommentarer:

Kommentar til Kirkerådets behandling av forrige forslag om det samme:

1. «En sak om frasingelse av vigselsretten vil kreve en bred saksutredning i Kirkerådet med påfølgende høring og behandling i Bispemøtet, før den kan fremmes for Kirkemøtet»

Dette er vel uansett ingen god nok begrunnelse for ikke å vurdere saken om igjen

2. «En oppfølging av sak om frasingelse av vigselsretten vil måtte forskyve revisjon av hovedgudstjenesten ytterligere»

Det må dere jo bare vurdere. Jeg henviser også til Komitemerknad fra kirkemøtekomiteen i KM 14/14 (2014): «Saken om ekteskapsforståelsen i et evangelisk-luthersk perspektiv har aktualisert spørsmålet om hvorvidt kirken skal frasi seg den statlige vigselsretten. Komiteen ber derfor om at saken utredes og forberedes til behandling i et kirkemøte så snart det er mulig. For et flertall i komiteen (11 medlemmer) er anliggendet begrunnet i et ønske om å finne en vei for kirkens videre samhold.» Dette er absolutt fortsatt en aktuell problemstilling!

3. «Videre bes Kirkerådet også om å vurdere spørsmålet om frasingelse av vigselsretten sett i forhold til det allerede pågående arbeidet med ny vigselsliturgi allerede vedtatt av Kirkemøtet.»

Nå er denne saken ferdig, så det er ikke lenger en utsettelsesgrunn.

Som en ytterligere begrunnelse for saken vedlegger jeg en kronikkserie på 3 deler som jeg har sendt Dagen og Vårt Land for publisering.

mvh

Steinar Aanstad

Den Norske kirke trenger en ny reformasjon (del 1 av 3)

I reformasjonsåret 2017 er det tid for å tenke tilbake. Hva var det egentlig Luther og reformatorene ville? Ville de starte på nytt med en ny og helt annerledes kirke? Nei, egentlig ikke. Slagord fra reformasjonen er «Nåden alene», «Troen alene» og «Skriften alene». Det som vi i dag kaller den katolske kirke ville da i tillegg til nåden, troen og skriften også ha med seg tradisjonen, dvs. de ordninger, rutiner og ritualer som hadde utviklet seg i kirkens 1500-årige historie, og som bl.a. la utilbørlige byrder på de troende og ga de geistlige alt for stor makt, ikke helt ulikt noe av det som hadde skjedd med geistligheten også på Jesu tid. Reformatorene ville tilbake til de enkle absolutte sannheter og at alle selv kunne lære Gud å kjenne ved å lese bibelen på sitt eget språk og uten utbroderte teologiske utlegninger. Kirken må fra tid til annen stoppe opp og vurdere sine tradisjoner, ritualer og samværsformer for å se om de er tjenlige. Det bør passe bra å gjøre i et reformasjonsår, særlig når reformasjonen vi feirer var et opprør mot ødeleggende tradisjonsbånd. Og hvilke kriterier skal vi sette opp for å vurdere om våre tradisjoner er verdt å videreføre? Mitt forslag er at de bør oppfylle følgende:

1. **Bidra til at mennesker finner veien til Gud gjennom Jesus**

Jesus sier i Joh 14,6: «Jeg er veien, sannheten og livet. Ingen kommer til Far uten ved meg»

2. **Bidra til å lære Jesus bedre å kjenne og styrke troen og fellesskapet med ham**

Fil 3,8: «Ja, jeg regner alt som tap, fordi det å kjenne Kristus Jesus, min Herre, er så mye mer verd»

3. **Bidra til at Gud får ære.**

Fil 2,10-11: «I Jesu navn skal derfor hvert kne bøye seg, i himmelen, på jorden og under jorden, og hver tunge skal bekjenne at Jesus Kristus er Herre, til Gud Faders ære!»

4. **Bidra til enhet blant de troende.**

Jesus sier i Joh 17,21: «Må de alle være ett, slik du, Far, er i meg og jeg i deg. Slik skal også de være i oss, for at verden skal tro at du har sendt meg.»

5. **Bidra til å skape tilhørighet og et inkluderende fellesskap**

Apg 4,32: «Alle de troende var ett i hjerte og sinn, og ingen regnet det de eide som sitt eget; de hadde alt felles»

Vår kirke i dag har også tradisjoner og ritualer som bør vurderes, og en av tradisjonene som vi nå absolutt bør sette søkelys på er kirkelig vigsel/ekteskapsinngåelse. Selv om dette er kontroversielt mener jeg det nå er på tide at kirken frasier seg vigselsetten. Hvorfor?

Hvorfor?

La oss forsøke å sjekke denne tradisjonen mot punktene ovenfor:

1. **Bidrar kirkelig vigsel til at mennesker finner veien til Gud gjennom Jesus?**

Det går selvsagt an å finne eksempler på at noen har kommet til tro i et kirkebryllup, for det leses fortsatt fra Bibelen, og ordet virker, men her er fokuset i så stor grad rettet mot det vordende ekteparet, at det i svært liten grad legges til rette for at så skal skje.

2. **Bidrar kirkelig vigsel til å lære Jesus bedre å kjenne og styrke troen og fellesskapet med ham?**

Som nevnt i punkt 1 er fokuset et helt annet og de fleste er mest opptatt av at alt skal gå riktig for seg og at alle husker det de skal gjøre og si. Ikke mye trosstyrkende i det.

3. **Bidrar kirkelig vigsel til at Gud får ære?**

Nok en gang: Fokuset og æren er her i stor grad forbeholdt det vordende ekteparet og andre medvirkende. Gud kommer langt ned i rekka.

4. **Bidrar kirkelig vigsel til enhet blant de troende?**

Her er det vel ikke noe tvil om at vi nå faller helt igjennom. Det er vel knapt noe ritual som har skapt større splid og debatt i kirken enn dette. Og selv om noen påstår at å leve med to syn om kirkelig vigsel av likekjønnede ikke er kirkesplittende, så ser vi allerede nå at her er enheten langt unna.

5. **Bidrar kirkelig vigsel til å skape tilhørighet og et inkluderende fellesskap?**

Det var kanskje slik tidligere, at kirkebryllup i den lokale kirken var en del av de viktige livshendelsene i nærmiljøet der man vokste opp. I stor grad er det ikke slik lenger. Svært mange flytter og gifter seg et annet sted enn der de vokste opp, og velger kanskje også kirke for bryllupet etter hvilken kirke som er den vakreste, og en del velger sågar å ta med seg både presten og bryllupsfølget et helt annet sted enn kirken for denne seremonien. Og pga. de mange som i etterkant gjennomgår skilsmisse er ikke minnet om bryllupet noe som skaper tilhørighet. Det er i mye større grad kirken man er døpt og konfirmert i, som man kan få en tilhørighet til, for dåpen og konfirmasjonen er ritualer som er knyttet til våre foreldres og våre egne valg i forhold til tro og kirke.

Hva blir så vår konklusjon? Er det en tradisjon som holder mål?
(Artikkelen fortsetter i del 2)

Steinar Aanstad

Lek medlem i Tunsberg Bispedømmeråd og medlem av kirkemøtet

Den Norske kirke trenger en ny reformasjon (del 2 av 3)

I reformasjonsåret 2017 er det tid for å tenke tilbake, og nå går vi ennå litt lenger tilbake i tid enn til reformasjonen. La oss se på hva som var opphavet til tradisjonen med ekteskapsinngåelse i kirken, for det er ikke en tradisjon som går tilbake til de først kristne menighetene, men som dukket opp mye seinere.

I kirkens spede begynnelse var ekteskapsinngåelse blant de kristne som for folk flest, en «sedvanlig lovlig overenskomst» uten noen kirkelig medvirkning. Etter hvert ble det en skikk at ekteskapet ble innviet/velsignet av biskopen, men det foregikk i hjemmet. Det var først i middelalderen at adelen kom med et ønske om ekteskapsinngåelse i kirken fordi de ville ha noe juridisk forpliktende som kunne sikre barna deres arverett. Og siden da har tradisjonen satt seg, og det ble obligatorisk først på slutten av 15-hundretallet. Kirken og de kristne klarte seg altså fint i mange hundre år uten denne ordningen.

Luther forstod ekteskapet som en skaperordning men han kalte det også en verdslig ordning selv om han holdt frem at ordningen var guddommelig. For Luther var «husholdet»/ekteskapet samfunnets mest grunnleggende institusjon, og den livsform Gud hadde valgt ut, innstiftet, og gitt sin velsignelse.

Luther var også genuint opptatt av kirken aldri må bli stat, og staten aldri blir kirke, så et skille mellom stat og kirke ville han nok absolutt satt pris på. Derfor tror jeg også, tatt i betraktning dagens ekteskapslovgivning og forholdet mellom stat og kirke, at Luther ville ha ivret for at all ekteskapsinngåelse skulle være et statlig anliggende.

Vi kommer imidlertid ikke utenom å ta opp dette med bibelens bruk av ekteskapet som et bilde på forholdet mellom Kristus og kirken. Luther refererer også til dette når han tar oppgjøret mot ekteskapsinngåelsen som sakrament[1]: "*Ekteskapet kan være et bilde på Kristus og kirken, men det er ikke noe guddommelig innstiftet sakramente. Dette er noe mennesker i kirken har funnet på.*". Dette er et bilde som det er flittig referert til i det nye testamente, men det er dog kun et bilde, og bildebruk har vi jo mye av i bibelen, men det at det er brukt som et bilde er i seg selv ingen grunn til å gjøre ekteskapsinngåelsen til noe som hører til i kirkens ansvarsområde.

Alt i alt finns det mange gode grunner til at kirken bør si fra seg vigselfretten, og kanskje det er strategisk at vi sier i fra oss denne retten, før politikerne tar den fra oss, kanskje i forbindelse med ny lovgivning og stortingsmelding om tros- og livssyn som er på trappene. For kirken foretar i dag vigsel på vegne av staten, siden dette er et juridisk og statlig anliggende.

Det er flere enn meg som på et tidspunkt har innsett at å fjerne vigselfretten fra kirken hadde vært den beste løsningen for dagens og fremtidens kirke. Jeg kan nevne:

- Høyres utkast til partiprogram i Vårt Land 13.9.2012: «Høyre: Vil frata kirken vigselfretten»
- Forfatter Gyrid Gunnes i Aftenposten 30.10.2013: «Kirken bør frasi seg vigselfretten»
- Audun Lysbakken i Vårt Land, 14.4.2014: «SV-Lysbakken vi frata kirken vigselfretten»
- Biskop Per Arne Dahl i Dagen, 25.11.2014: «Kirken bør vurdere å si fra seg vigselfretten»
- Aftenpostens redaksjon 1.12.2014: «Kirken bør frasi seg vigselfretten»
- Sten Sørensen og Gunnar Jeppestøl i Dagen, 4.12.2014: «Kirken bør frasi seg vigselfretten»
- Bjørn Eidsvåg i Dagbladet Magasinet 5.9.2015: «..en bedre utgang er at kirken ikke lenger får lov å vie»

- Flere sogneprester i Dagen 29.3.2016: «Enden på dette bør være at Kirken sier fra seg vigselfretten»

Jeg forstår at folk reagerer når vi vil ta bort muligheten til et flott og minneverdig bryllup i kirken, men skal vi få ro i kirken og mulighet til å fokusere på kirkens oppdrag, så tror jeg dette er det eneste rette. Og i parentes bemerket: Jeg tror også det er mulig å gjøre seremoniene hos sorenskriveren mer personlige og «kirke-lignende» ved å få med seg noen som kan spille brudemarsj! Det har jeg vært med på og det var flott!

Siden jeg er medlem av kirkemøtet gjorde jeg et forsøk på å få opp saken om at kirken bør frasi seg vigselfretten til kirkemøtet nå i 2017, men det ble avvist (Akter å foreslå det som sak nok en gang, for 2018).

Jeg håper det er mulig å få opp en debatt om hvordan vi skal finne en vei for kirkens videre samhold, og kanskje er det å si fra seg vigselfretten er første skritt på veien. Neste skritt som er like viktig, handler om kirkelig velsignelse. Det tar vi opp i del 3.

Steinar Aanstad

Lek medlem i Tunsberg Bispedømmeråd og medlem av kirkemøtet

Den Norske kirke trenger en ny reformasjon (del 3 av 3)

I reformasjonsåret 2017 er det tid for å tenke tilbake, og vi ser igjen tilbake til Luther. For Luther var altså «husholdet»/ekteskapet samfunnets mest grunnleggende institusjon, og den livsform Gud hadde valgt ut og gitt sin velsignelse. Og akkurat dette med velsignelse er interessant. For Luther var det vesentlig å forklare forskjellen på hva som skjer når Gud velsigner noe og når vi velsigner. Luther sier at velsignelse egentlig betyr noe sånt som ”økning”. Når vi velsigner, gjør vi ikke annet enn å ønske godt, men det vi ønsker, kan vi ikke utføre. Guds velsignelse innebærer imidlertid en ”økning”, og den er virksom, sier Luther. Vi kan gjerne ha denne definisjonen i minne, når vi tenker igjennom hvor lenge det er hensiktsmessig at vi i kirken skal bruke tid og ressurser på å velsigne en samlivsform. Gud har innstiftet og velsignet den skaperordning som ekteskapet er, og hans velsignelse vil være virksom for alle som holder seg til de løfter og den pakt som gis ved ekteskapsinngåelsen, helt uavhengig av en kirkelig velsignelse. Derfor er det ikke umulig å tenke seg at også Luther, som beskrev ekteskapsinngåelsen som en verdslig (men guddommelig innstiftet) ordning, kanskje heller ikke, etter sin målestokk, ville sett behovet for noen kirkelig velsignelse i etterkant av en borgelig vigsel.

Vi må virkelig våge å stille oss spørsmålet: Er det virkelig en kirkelig oppgave å velsigne samlivsformer? Gud har velsignet ekteskapet. Hvorfor skal vi gjøre det i tillegg, eller be Gud om dette? Vi er i Guds ord kalt til å velsigne, ikke til å forbanne, men vi er kalt til å velsigne mennesker, ikke par-forhold eller samlivsformer. Og faktisk, dersom vi ser på bruken av ordet «Velsigne» i bibelen, så vil de fleste av disse være knyttet til å «velsigne Herren», og altså ikke velsignelse av mennesker!

Det er klart at alle mennesker ønsker seg en kirkelig velsignelse over sine valg. Det er på en måte en slags forsikring om at de valg man har tatt er både riktige og akseptert av noe eller noen utenfor seg selv. Det er forståelig. Men er det virkelig kirkens jobb å være sermonimester og sanksjonere våre viktige valg i livet? I så tilfelle er det på sin plass å få kirkens velsignelse ikke bare når jeg gifter meg, men også når jeg kjøper meg et nytt hus eller får meg ny jobb! Og der har jo prester en fordel. De blir jo velsignet når de får en ny jobb. Dette er vel en sak for likestillingsombudet?

Spøk til side. Selvsagt skal vi fortsette å be om velsignelse for prester som innsettes. De skal jo gjøre en tjeneste for Gud. Men, jeg tror utfordringene for kirken rundt både vigsel og velsignelse ikke stopper med innføring av vigsel og forbønn for likekjønnede par. Dagens stadig mer polyamorøse samfunn vil snart kreve velsignelse av samlivsformer med mer enn to deltagere, selv om ekteskapmulighet for slike ikke er nært forestående. Derfor må kirken ta opp sin velsignelsespraksis til nøye vurdering. Vi skal selvsagt fortsette å velsigne enkeltmennesker, og det kan vi gjøre i forbønns gudstjenester eller også f.eks. legge inn velsignelse i forbindelse med nattverden. Her er det mange muligheter som kan legges opp slik at det ikke lett kan misbrukes. La oss tenke konstruktivt og fremtidsrettet for en kirke som kanskje med slike løsninger kan legge bak seg alle konfliktskapende og enhetssplittende reservasjonsmuligheter, og i stedet kan konsentrere seg om sine hovedoppaver, og skape mer himmel på jord!

Steinar Aanstad

Lek medlem i Tunsberg Bispedømmeråd og medlem av kirkemøtet